

# Telegraful Român

Organ național-bisericesc. — Intemelat în 1853 de Mitrop  
APARE SĂPTĂMÂNAL

2 ex. (Of.)  
Asociațiunea pentru literatura română și  
cultura poporului român  
Sibiu  
Str. Șaguna 8

**Abonamentul:**  
Un an 600 Lei. — Șase luni 300 Lei. — Trei luni  
150 Lei. — Pentru străinătate un an 1000 Lei. —  
Pentru America 8 Dolari

**Articole și corespondențe**  
se adresează Redacției Telegraful Român, Sibiu,  
strada Mitropoliei Nr. 43. — Scrisori nefrancate se  
refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

**Prețul inserțiunilor**  
un șir peti 10 Lei pentru odată, dacă se publică  
de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

**Abonamentele și inserțiunile**  
se adresează Administrației ziarului Telegraful  
Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 43

## Limba românească cea adevărată și cea mincinoasă

Cu părere de bine am văzut că și *Telegraful Român* nu stă rece față de această întrebare care s'a pornit în zilele noastre, adică cum să se vorbească și să scrie românește: cu vorbele pe care le găsim acum în graiul poporului, ori cu vorbele scornite de unii mănători ai condeiului? Intru cât sunt și eu amestecat în treburile acestea, prin articolele mele din *Timpul*, vin să adaog și gândurile mele la cele arătate prin *Telegraful Român* de Păr. Dr. Sebastian Stanca.

Trebuie să ne amestecăm și noi, preoții, în asemenea limpeziri a nedumeririlor despre chipul scrisului, fiindcă avem nevoie de unealta curată a graiului în vorbirile noastre către popor. În adevăr, ce ne am face noi cu o vorbire pestriță, presărată cu vorbe din care ascultătorii n'ar putea înțelege mult? Graiul este îmbrăcăminte gândurilor. Dacă el nu este limpede, nici gândurile pe care le vestim credincioșilor n'au să răzbată ușor la mintea și inima lor.

1. Dar tocmai laturea aceasta a neînțelegerii, privitoare la felul cum să scriem, nu este scoasă la iveală cum trebuie. Aceasta însă este temeiul întregii nedumeriri și numai prin el putem găsi deslegarea cea dreaptă.

În adevăr, ce-mi este mie de unde am vorbele din graiul meu: dela Romani, dela Slavi sau dela alții? Știu că mai scumpe trebuie să ne fie vorbele dela Romani, fiindcă sunt ale neamului nostru, dar ce să fac cu vorba dela ei, când aceasta e neînțeleasă? Mie îmi trebuie cuvânt care duce lesne gândul la mintea altuia. Atunci de ce să zic eu *ferment*, când omul meu știe de *plămadă*? Apoi dacă oi pune vorbe de acest soi, are să mă înțeleagă lumea? Nu. De aceea, fie vorba slavonească, fie turcească, eu am să le folosesc pe acestea, când Românul meu pe ele le înțelege.

Or fi ele alese vorbele de *secol*, *secular*, *silvic*, *plantat* și altele ca acestea vorbe latinești. Dar ce? nu are un înțeles mai simțit, când eu zic *suferință de veacuri*, în loc de *seculară*; *gospodărie a pădurilor*, în loc de *silvică*; *puieți răsașiți*, în loc de *plan-tați*; *boală fără leac*, în loc de *maladie iremediabilă sau incurabilă*? Apoi când oi începe eu să torn vorbe de astea, oare lumea are să mă înțeleagă? Atunci ce ispravă am făcut?

Iată că unul a și pățit-o. A fost vestitul Simion Bărnuț al d-voastră.

În ajunul zilei Unirii, Păr. Dr. I. Lupaș a ținut o cuvântare la Ateneul Român din București. Eram de față și am fost bucuros când am auzit din gura sa despre pățania lui Simion Bărnuț.

Era la adunarea dela Câmpul Libertății din 1848 și a vorbit marei mulțimi strânse acolo. A rostit însă o cuvântare atât de îmbăcsită de latinisme, încât lumea nu l-a putut înțelege.

Ei, apoi atunci care este folosul? Eu vorbesc ca să mă înțeleg cu lumea, nu pentruca vorbele mele să fluere măreț și dulce pe la urechile oamenilor, după cum știm că e strălucita limbă latină.

Dar dacă vorbim cu astfel de vorbe, de fapt încroim o limbă scornită, care nu mai este limba cea adevărată. În această privință, e hotărâtoare și plină de tot hazul rugăciunea dela sf. Împărtășanie, pe care ne-o dă Păr. Stanca din camera de limbă românească a Blajului. Mai este aceea rugăciune ori caraghiozică?

Va să zică să ne înțelegem. Temeiul de care trebuie să ținem seamă, nu este acela de unde luăm vorba, ci cu care vorbă ne înțelegem mai bine? Dacă cuvântul e slavon, dar înțeles, mă slujesc de el și nu mă folosesc de cel latin, dar neînțeles. Nu m'oi lepăda eu de vorbe ca *izvor* și *brazdă* și *leac*, fiindcă sunt slave, ca să pun în loc vorbe neștiute.

De! îmi pare și mie rău că Românii nu mai zic azi *anină*, ca în Transnistria, dela latinescul *arena*, și folosesc vorba turcească de nisip (în Muntenia) și de nășap (în Moldova). Dar ce să fac? Dacă vorbirea vie nu mai are vorba *anină*, dacă azi nu mai pot zice ca peste Nistru «pământ aninos», adică pământ nisipos, s'a isprăvit. Trebuie să folosesc vorba turcească, fiindcă cu cea latinească n'o scot la capăt.

Eu aș fi prea bucuros să zicem cu toții *aprințor*, în loc de *chibrit*, cum aud că s'ar zice prin unele părți în Transilvania, dar vorba este: cine are să mă înțeleagă?

2. Lucrurile însă nu sunt arătate în toată deplinătatea lor, când se vorbește de părăsirea cuvintelor latine de dragul celor din vecini. Încă ar mai fi cum ar mai fi, când ar fi vorba de cuvintele latinești. Dar noi ne zbatem cel mai mult nu pentru acestea, ci pentru cele franțuzești. Acestea pătrund și au pătruns la noi în așa măsură, că le dau afară și pe cele latinești. De câte ori nu m'am plâns eu de vorbele latinești lăsate pe de lături de dragul celor franțuzești!

Dar cum cele franțuzești nu sunt tot latinești, trecute însă prin Paris? Nu. Nu e niciun grai care să aibă numai cuvintele vechii lui tulpine. Fiecare grai mai are și vorbe de împrumut din vecini.

Așa și cu limba franceză. Ea are vorbe dela Nemți, dela Engleji, cum

## Raport pentru front

Nu pentru frontul românesc, ci pentru catolicii — în special preoți și teologi — de pe frontul din Rusia. Un raport de lămurire, care mărturisește despre Ortodoxie așa cum se oglindește ea în mentalitatea oficială a catolicismului în Apus. Scris de un «specialist în problematica Bisericii orientale». Nu mai mult de patru pagini: respiră în ele atmosfera unei întâlniri. Întâlnire pe front între Catolicism și Ortodoxie. «Prin război, într'un fel neașteptat, mulți soldați germani au avut ocazia să se întâlnească cu Biserica orientală». Ei au găsit «cu toată pustiirea bolșevică... forme vii ale unei pietăți creștine». «Biserica Orientului, mai ales pe pământul rusesc, a suferit îngrozitor sub persecuția sângeroasă a bolșevismului. Ea a suferit *Martiriul* cu un curaj eroic vrednic de admirație. Bolșevismul cu toată puterea lui n'a putut

distrage creștinismul «sfintei Rusii» Aceasta e dovada clară că Biserica orientală are o «putere lăuntrică», prin care trăește și biruește în veac: «merită să fie cunoscută și prețuită în elementele ei principale».

E adevărat: «Bisericii orientale i se impută adesea că ar fi amorfă și fără viață». Nu acesta este adevărul: rănile martiriului mărturisesc despre viață. Care este taina acestei vieți? «Realismul creștin». «Pentru creștinul oriental Dumnezeu este centrul existenței și vieții lui. Cel Inviat o străluminează și o transfigurează. Botezul și Euharistia sânt... incorporări în trupul mistic al lui Hristos, în a cărui putere se înrădăcinează și viața morală a indivizilor, a familiei, a societății. Prima și cea mai însemnată întrebare a creștinului ortodox este și rămâne: — ce sânt eu prin Hristos și sfintele Taine? Cu

și din vechea moștenire galică. Noi Românii zicem *vânător* cu vorbă latinească. Francezii și Italienii însă au pentru aceasta vorbă din altă tulpină. Ei îi zic vânătorului *chasseur* pe franțuzește, și *caciatore*, pe italianește. Ei, mai sunt acestea vorbe ca *vânător*? Nu, sunt de aiurea, din rădăcinile lor sau dintr'o latinească prefăcută mult până să ajungă ce sunt azi. Deci ce am eu să mă iau după vorbele lor?

Dar vorba franceză *guerre* război? E din aceeași rădăcină ca și nemțescul *Wehr*. Italienii zic și ei *guerra*. Dacă noi însă zicem cu vorbă slavă, *război*, ce să-i facem? Nu e pe latinește nici la ei, nici la noi.

Atunci ce zor avem noi să tot împrumutăm din franțuzește. Nu e numai decât latinește. Apoi ia să iau vorbe de acestea să văd cât au să fie de înțelese?

De atâtea ori am auzit, la ceice umblă prin teatre, despre *foyerul* teatrului? Ei, d-voastră, cei de peste munți, înțelegeți vorba aceasta de *foyer*?

Dar ce înseamnă? Ce să însemne? Este vestibulul teatrului, încăperea în care dai la intrare, până a nu intra în partea stalurilor.

Ei, dar cum să-i zicem pe românește? Apoi eu i-aș zice *tinda* teatrului, că doar asta e rostul acelei încăperi, de a sluji ca tindă.

Dar alta dela plecatul aeroplanelor? Cică a decolat avionul. Ce e asta decolat?

Este că s'a desprins dela pământ, cași cum s'ar fi deslipit. Doar asta înseamnă vorba franțuzească *décoller* (a desliipi; *coller* înseamnă a lipi).

Dar la mersul vaporului se zice că a făcut *escală*. Ei, ce e asta? Vrea să spuie că are oprire la cutare loc.

Dar nu putea spune că face popas acolo? că se oprește acolo?

Ei nu escală, ca să fie pe franțuzește.

Dar la alergările cailor? Cică s'a oprit la *potou*. Dar *potou* înseamnă stălp. De ce deci n'ar fi spus că s'a oprit la stălp?

Dar asta e vorba slavonească? Ei și? Latineasca potoului e atât de departe de baștina lui!

Iată, asta nu se spune în hărțuiala care se urmează pentru treburile graiului românești. Se arată toată neînțelegerea numai ca luptă între tabăra pentru latinitate și cea pentru slavism. După adevăr însă, este mai mult lupta pentru franțuzism.

Atunci de ce să mă zbat eu pentru un grai care tot străin rămâne față de temeliile graiului meu?

Am putea zice pe franțuzește: de ce să mă contorsionez, în loc de ce să mă zbat. Ei, ce ziceți? merge?

Totuși, așa este cu multe. Noi dăm afară latineasca de dragul francezei.

Apoi atunci de ce nu se spune așa?

Pentruca acei ce se frământă cu vorbele latinești, să poată spune că ei se luptă pentru măreția latinească a limbii noastre. De fapt uite că nu e așa.

Când Dogmatica lui Comorșanu dela Cernăuți folosește cuvântul *clairvoianță*, să mă ierte cu dragul de latinitate. E o curată franțuzomanie.

Numai abea am intrat însă în treburile acestea, iar eu mai am de scris. Dar urmărit-mă și aiurea unde mai scriu, în *Timpul* dela București, că acolo duc eu lupta cu domni care ne împoașcă cu vorbele că suntem luptători pentru slavonism.

Arhim. SCRIBAN



un fel de naivă copilărie, crede el — că în puterea harului sfințitor (ontic) poate de acum să trăiască după măsura lui Hristos. Cu mândrie se numește creștin, adică într'un fel al doilea Hristos». A înfrânge puterea diavolului și a patimilor este ținta acestei asceze plină de încredere, sprijinită pe «a fi creștin». Harul actual, care pentru noi occidentali e așa de obișnuit ca ajutor în lupta morală, nu este atât de prețuit cum ni s'ar părea nouă necesar. Dar această simplă dăruire lui Dumnezeu, înnoirea acestui «a fi fiu al lui Dumnezeu» în baza botezului prin care noi toți realmente sântem renăscuți, n'ar putea să ne fie și nouă de mare preț?». Credința aceasta, ca și aceea a transfigurării prin Iviere, nu coboară pe creștinul oriental într'o «pasivitate fatalistă, ci îi înaripează viața cu un entuziasm jertfelnic adesea așa de emoționant». (Exemplul stareților ruși). «Realismul creștin, este o superioritate a multor creștini orientali.

*Sute de mii de ruși au pedituit acest spirit original (primar) creștin cu martiriul.* «Dacă am face abstracție de atitudinea aceasta a martirilor de azi, ar fi un orgoliu (nejustificat) din partea noastră a creștinilor occidentali. Teologilor științifici li se va lămurii tocmai din acest complex faptic cunoștința roditoare, care poate să le ajute la rezolvarea întrebării încurcate: cum e posibil a se uni iarăși într'o unitate practică Teologia și Viața. Nu suferim noi tocmai în Apus din pricina distanței dintre teologie și viață? Perspectiva de viață a creștinismului oriental este așezată sub punctul de vedere al pelerinului: adevărata noastră patrie e cerul. O cutremurătoare, plămuitoare direcțiune eshatologică! Nădejdea Parusiei se afirmă adesea în formă primar-creștină. Cât de mult, dimpotrivă vegherea apuseană care așteaptă venirea Domnului s'a coborât la un simplu avertisment ocazional moral! Aici creștinul apusean are lucruri importante de învățat!

Din așteptarea Parusiei se naște în Orient o cutremurătoare conștiință a căinții. Sigur, conștiința aceasta e înrădăcinată și în smerenie, dar forma ei definitivă, hotărâtoare o primește din așteptarea eshatologică.

Totuși — în certitudinea lui mereu vie — creștinul oriental anticipează, într'un anumit sens, țintele eshatologice. El privește în sfintele Icoane figurile și evenimentele cerești. Omenescul, plasticul la sfinți nu-l interesează; de aceea icoanele lui par occidentalului prea schematice, pe când el pune și aici adesea prea mult omenesc. Pictorul icoanei folosește făptura umană numai ca expresie a transfigurății persoane îndumnezeite, ca transparență a ființei cerești. Și închinătorul la icoană caută prin icoanele sfinților să se transpuie în această lume cerească și chiar acum a participa la frumusețea cea dumnezeiască. Sfânta Euharistie, ca garanție sacramentală a îndumnezeirii, călăuzește mai adânc în sfera realității supranaturale și anticipează aproape în făptuirea acelei nostalgii eshatologice chiar în viața terestră. Așa suferința apare întotdeauna mică față de nădejdea veșnică atât de apropiată. Poate o astfel de concepție să ni se pară ciudată. Dar nu e totuși real creștină? Și nu trebuie cel puțin ceva din acest aluat să ne pătrundă viața, dacă vrem să devenim creștini adevărați? N'am devenit cumva prea lumești? A medita la aceasta e necesar...»

Apusul trebuia să vadă sângerările martiriului rusesc ca să-și dea seama că Ortodoxia e vie, e viață. Că în viața ei, care oglindește măririle cerești ale transfigurării, e isvorul pur al realismului primar creștin, care stă la rădăcinile creștinis-

mului. Aici e esența, dinamica harică a creștinismului. «Iubirea înțeleagătoare — continuă raportul — va mijloci tuturor celor ce vin în o așa de strânsă legătură cu Biserica orientală, dreapta judecată asupra adevăratei ei puteri lăuntrice». Natural prin aceasta nu se uită «covârșitoarea mărire a Bisericii catolice», nici năzuința de a aduce Bisericele «sub un singur păstor» (în sens catolic) deși — se recunoaște — astăzi această pretenție «e cea mai mare piedică a unirii».

Pe noi nu aceasta ne interesează, ci faptul că Ortodoxia — în viața ei adevărată — e descoperită nu numai ca principiu de trăire a popoarelor ortodoxe, ci și ca pildă de urmat în Apus. Această pătrundere a spiritualității ortodoxe în Occident e mult mai semnificativă decât vechile pretenții ale autocratismului papal. Ome-

neștile rândueli se pun stavilă între Apus și Răsărit: Apusul visează și azi să domine Răsăritul. Ni se pare însă că veacurile viitoare vor măturisi mai curând despre cucerirea cuceritorului, căci viața Duhului sfânt care pătrunde ființa Ortodoxiei — dincolo de omeneștile ambiții — trebuie să umple marele gol spiritual din inima neamurilor. Ea este anticiparea Bisericii transfigurate de dincolo de veac, în care toate neamurile ascultă un singur Păstor: pe Iisus Hristos...

„Un raport pentru front. Pentru frontul din Rusia. Nu cumva martiriul Rusiei este sămânța biruinței de mâine? — Nu a biruinței noastre — ca smeriți —, ci a biruinței lui Hristos, care stă în inima Ortodoxiei, în inima istoriei, în inima veșniciei...»

Diacon N. MLADIN

## Dintr'un interview al dlui prof. Nichifor Crainic

*Reproducem mai jos câteva părți dintr'un interview al dlui prof. Nichifor Crainic, acordat dlui Vasile Netea pentru revista săptămânală «Vremea»*

*Sunt precizări magistrale pe marginea unora din problemele actualității noastre frământate.*

*Robul ortodoxiei în viața neamului este afirmat cu aceeași convingere categorică și lucidă, ce caracterizează toată activitatea spirituală a acestui mare luptător pentru temeiurile necondiționale ale existenței noastre naționale:*

### „Gândirea” în fața zilei de mâine

Printre hârtiile de pe birou se văd numeroase șpaluri din „Gândirea” aduse pentru corectare. Aducându-ne aminte că n'a trecut prea multă vreme de când această revistă a împlinit două decenii de existență, ne hotărâm să-l întrebăm pe d. Crainic dacă „Gândirea” va adăuga crezurilor și activității sale coarde noi, sau va merge pe drumul cunoscut?

Răspunsul ne vine prompt și categoric:

— Revista „Gândirea” nu este așezată pe principii oportuniste. Baza ei spirituală, care este o bază creștină-ortodoxă, este de caracter permanent, valabilă, prin urmare, oricând. Ca și în trecut, pot spune cu siguranță că și în viitor activitatea „Gândirii” se va desfășura pe baza acestor principii evidențiate ideologic sau realizate în artă cu elementele pe care timpul i le va pune la dispoziție.

### Intre „Gândirea” și d. Lucian Blaga

— Nu toți „gândiriștii”, replicăm noi, împărtășesc însă ideile d-voastră asupra rolului ortodoxiei în viața noastră intelectuală. Recent d. Lucian Blaga, una din figurile proeminente ale „Gândirii”, a fost atacat de către un alt „gândirist”, d. D. Stăniloae, tocmai pentru atitudinea d-sale față de ortodoxie.

Cum judecați dv. polemica dintre acești doi colaboratori ai „Gândirii”?

— Găsesc — ni se răspunde după o ușoară încrețire a frunții — că între oamenii care gândesc, divergențele de păreri sunt foarte naturale. Și e naturală deci polemica între un filosof ca Lucian Blaga și un teolog ca D. Stăniloae. Cel dintâi se bazează pe puterile infalibile ale rațiunii, iar cel de al doilea, mai modest, ca orice creștin, se bîzue pe adevărurile revelate ale Bisericii ortodoxe. În ce-l privește pe Lucian Blaga, pe care l-am începuturile sale, l-am socotit ca pe

un mare scriitor, trebuie să spun că nici odată nu l-am considerat un gândirist în sensul ortodox al cuvântului. Atât în paginile revistei, cât și în cărțile pe care le-am scris, am făcut întotdeauna rezervele mele față de poziția lui în raport cu ortodoxia, dar aceasta n'a însemnat că trebuie să ajungem la o separație totală între noi și dânsul. În raport cu ortodoxia, Lucian Blaga, care are totuși studii teologice la bază, a descris un zig-zag curios până la atitudinea sa actuală. Dacă el este convins că toată credința acestui popor, care animă în momentul de față armata noastră până la ultimul soldat în războiul împotriva ateismului — război care a dus cea mai înaltă glorie până astăzi neamului românesc — dacă el crede, prin urmare, că această credință religioasă nu mai are nimic de spus poporului nostru, rămâne să vedem cu ce alte puteri spirituale vrea să o înlocuiască marele nostru filosof. În general, orice încercări de asemenea natură, sunt fructuoase în viața intelectuală, prin faptul că ele provoacă și mai mult intensificarea convingerilor vechi și reînprospătarea lor. Din partea mea, îi doresc vechiului și iubitului meu prieten, Lucian Blaga, un răsunător triumf în splendida aventură spirituală pe care o începe.

### Despre viitorul ortodoxiei noastre

Vorbind cu cel mai reprezentativ exeget al ortodoxiei noastre intelectuale, ale cărui idei și acțiuni sunt urmărite cu deosebit interes chiar și de către cercurile ortodoxe streine, rugăm pe d. Crainic să ne lămurească lumina în care vede d-sa propășirea vieții ortodoxe intelectuale, atât în România cât și în țările învecinate. Mai poate reprezenta — întrebăm — ortodoxia o forță militantă cu caracter intelectual?

— Din punctul acesta de vedere, ortodoxia, care în viața practică se modelează pe forma realităților naționale, spre deosebire de catolicism și protestantism, departe de a reprezenta un anacronism cum cred unii, reprezintă tocmai formula armonioasă căutată cu atâta ardoare în Germania de azi, bunăoară, pentru a împăca principiul unei credințe metafizice cu postulatul etnic sau rasial. Se cunoaște marea luptă deslănțuită în Germania între național-socialism pe de o parte și biserica romană și protestantismul pe de altă parte. Cheia acestei lupte stă tocmai în nepotrivirea dintre principii le rasiale și principiul universalist pe care îl reprezintă în special catolicismul. Orto-

doxia noastră este mai actuală ca oricând, văzută în lumina spiritului nou, prin faptul că armonia dintre metafizica ei și principiul etnic, este un fapt cunoscut în toată istoria noastră. Este foarte important pentru noi că spirite de elită din Germania, frământate în căutarea unei asemenea formule, încep să vadă această eminență a ortodoxiei.

Să nu ne facem iluzii că spiritul acesta va triumfa dincolo de granițele istorice ale ortodoxiei, dar în ce privește popoarele din aria ei, și dacă ținem seama și de eliberarea poporului rus din carcera comunismului, ortodoxia va reprezenta pentru această parte de lume, adevărata ambianță sufletească pentru dezvoltarea lor culturală. Proeminența României pe planul acesta, este un fapt istoric incontestabil. Menținerea acestei proeminențe, în ceea ce privește viitorul, atarnă de puterea noastră de inițiativă. În ceea ce privește producțiunea culturală de inspirație ortodoxă, noi Români, abia de un deceniu două am intrat în adevăratul ritm al creației ortodoxe. Vechile școli de cultură românească, nu sunt decât reproduceri în forma națională a fondului bizantin. Deabia de acum încolo, gândul românesc începe să rodească aporturi originale pe planul spiritualității ortodoxe. Cunoșc foarte bine tot ce s'a elaborat în ultimul timp în cultura românească ortodoxă și comparând-o cu ceea ce dau alte popoare, am toată încrederea într'o apropiată epocă de mare înflorire a ortodoxiei în țara noastră.

(„Vremea” din 24 Ian. 1945).

## Atitudinea față de istorie

Vuietul vremii noastre și desfășurarea apocaliptică a evenimentelor actuale ne dau nu numai senzația trăirii intense a clipelor ce străbatem, ci țin mereu trează și vie conștiința trăirii istorice. Căci participarea — activă sau pasivă — la aceste evenimente este decisivă pentru neamuri; de aceea rareori s'a pus așa de acut și insistent problema atitudinii pe care trebuie s'o ia omul — și cu el și prin el neamurile — în fața istoriei.

Pentru că istoria — în adâncurile ei metafizice și ontologice — se confundă în ultima analiză cu însăși concepția despre lume și viață (Marele nostru filosof și teoretician al istoriei, Xenopol, spune de pildă: „Istoria este deci un mod de concepțiune a lumii”. Expunere pe scurt a principiilor fundamentale ale istoriei. În „Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii istorice”. Seria II, t. XXI, Buc. 1900, pg. 464), e firesc ca atitudinea în fața ei să nu fie unică și uniformă, ci diferită. Căci diversele concepții despre lume și viață răsărite în cugetarea și simțirea umană s'au repercutat adânc și asupra concepției despre istorie, precum și asupra atitudinii practice față de aceasta.

Diferitele feluri de a privi și trăi istoria se reduc în fond la trei și anume:

1. *Atitudinea activă în mod radical și extremist*, pe care o întrupează aceia cari — mânați de o patimă instinctivă și nebună, precum și de o febră sufo-cantă — nu văd și nu învață istorie, ci vreau numai să creeze istorie. Cea mai tipică reprezentare a acestei atitudini o constituie *bolșevismul*, care lucrează la clădirea unei lumi noi cu un fanatism fenomenal și cu o cruzime infernală. Cf. și Schütz Anton, Gott in der Geschichte. Eine Geschichts-metaphysik und — theologie. Salzburg-Leipzig (A. Paster) 1936, pg. 13). Atei declarați și convinși în ceea ce privește concepția lor despre lume și viață, nihilisti și incoercibili, radicali și extremiști cu privire la modul și mijloa-



cele de înfăptuire a scopului urmărit, bolșevicii sunt instrumentele oarbe ale puterilor întunecate ale istoriei, negătoria adevăratei istorii. Departe de a fi pozitivă și constructivă, atitudinea lor față de istorie este negativă și distructivă, nimicitoare de adevărată cultură și civilizație. Dinamismul lor fășnește din forțele diavolului, capabile de fapte uluitoare, dar sterile de sensul și seva vieții adevărate și ca atare semănătoare de pustiire, negație și moarte. Căci în istorie faptele — oricât ar fi de titanice în încordarea lor și de uriașe în dimensiunile lor — nu valorează nimic fără contactul viu al credinței și fără fecundarea lor de către roua harului de sus.

2. *Atitudinea pasivă sau minoră* care privește istoria cu indiferență și o acceptă așa cum se desfășoară. Aici se încadrează toți aceia care s'au stăpăniți de o concepție foarte comodă despre viață și și-o petrec pe o linie orizontală în strictă conformare cu lozincă: „e dulce far' niente". Adeseori această atitudine decade la forma desonorantă de fugă lașe din fața istoriei și de absență totală dela împlinirea datoriei ceasului respectiv. Partizanii acestei atitudini nu creează istoria, ci se lasă numai purtați de valurile ei; lor li se potrivește minuat cuvintele unui poet al nostru: „Viața-i datoria grea și lașii se 'ngrozesc de ea". [G. Coșbuc, Moartea lui Fulger].

3. *Atitudinea trează, temperat activă, entuziastă și eroică* pe care o practică toți acei oameni în a căror cugtare, simțire și voință trăiește intens conștiința responsabilității istorice a vremilor; ei își caută chemarea în istorie și s'au gata să-și sacrifice însăși viața lor pentru împlinirea ei. [Cf. și Jaspers Karl, *Psychologie der Weltanschauungen*. 3. Auflage. Berlin [I. Springer] 1925, pg. 120]. Conștiința de menirea omului pe pământ și de destinul pe care li l-a hărăzit istoria, aceștia participă în mod activ și entuziast la viața istorică a lumii, nu forțându-i cursul ei firesc, ci încadrându-se în mersul ei rânduit de sus și contribuind cu trudă și cu sânge la realizarea progresului omenirii. Aceștia vor să creeze istoria nu refuzând să primească învățăminte din trecut, ci trăgând din lumina acestuia toate consecvențele și directivele.

Activismul lor temperat îi ferește nu numai de radicalism și nihilism, ci le face posibilă cumpănirea drăpăni a vremilor prin care străbat. Atitudinea lor e pozitivă și constructivă, creatoare de cultură și civilizație.

Atitudinea mai sus conturată este condiționată de o concepție sănătoasă despre istorie. Pentru a indica în linii generale această concepție, nu-i nevoie să ne pierdem în cercetările și elaborările atât de multiple și bogate ale filosofiei contemporane a istoriei, ci să luăm ca normă de orientare concepția creștină despre lume și viață, singura în stare să rezolve fericit mult dezbătută problemă a istoriei. Privită sub acest unghi, istoria unui popor este totalitatea eforturilor și trudei sale de a-și împlini destinul hărăzit lui de Providență. Sensul adevăratei istorii este trăirea în deplină conformitate cu demnitatea spirituală a omului și cu chemarea sa sublimă, iar ținta ei: împlinirea totală a omului prin concretizarea deplină a „asemănării" sale cu Creatorul. Toată truda istorică în spre acest unic ideal trebuie să tindă, iar civilizația și cultura sunt numai mijloace și condiții spre realizarea acestui suprem ideal. Intrucât istoria-i posibilă prin creațiune și pronia divină, dinamismul ei constructiv fășnește din colaborarea continuă, activă și intensă a omului cu Cerul. [Cf. Stăniloae Dumitru, *Dumnezeu în istorie*. In „Ortodoxie și Românism". Sibiu, 1939, pg. 294 și 296]. Dar nu o colaborare cu aierul și cu alura c'am fi pe picior de egalitate cu Dumnezeu, nu în duh de îngâmfare luciferică, ci în duh de smerenie, de trudă și de jertfă, stropite cu lacrimi și cu sânge, bineștiind că factorul primordial și capital al dezvoltării istorice este Creatorul și abia în rândul al doilea, omul. O atare concepție inspiră o atitudine activă și smerită totodată, care se pleacă resemnată în fața hotărârilor Cerului și acționează conform acestora. Această atitudine autentic creștină în fața istoriei.

Profund creștin prin însăși plămada sa sufletească și apărut ca atare în zarea istoriei, neamul românesc a avut întotdeauna o atitudine cu adevărat creștină în fața istoriei. Păzindu-și ființa și zestrea materială și pe cea spirituală mai ales, cu multă trudă și

jertfă, neamul nostru a fost totdeauna pe linia destinului său: apărarea, cultivarea și crearea culturii și civilizației creștine. Asimilând creștinismul în însuși duhul său etnic, neamul românesc a creat cultură creștină purtătoare a pecetei individualității sale spirituale, și-a revărsat bogăția spirituală peste granițele sale geografice sau a apărut Europa, zămislitoare de cultură și civilizație creștină, de puterile barbare cuceritoare. Toată truda și jertfa istorică a acestui neam s'a cristalizat în jurul ideii de păstrare a ființei sale etnice și de a fi mereu un „Atlet a lui Hristos". El și-a purtat cu sudori de sânge crucea destinului său istoric și nu s'a revoltat niciodată împotriva Cerului, dela al cărui sân a știut să coboare puterea de rezistență în fața cuceritorilor și a distrugătorilor de cultură și civilizație.

Un popor care continuă cu neclintire să se mențină cu orice jertfă pe linia destinului său istoric, acela nu-i sortit pieirii; dimpotrivă: are toate șansele împlinirii idealurilor sale, căci este obiectul celei mai intense pronii divine, având pe Dumnezeu pururea alături de el cu îndrumarea și ajutorul Său atotputernic. În actuala încleștare cumplită împotriva bolșevismului, neamul nostru este cu totul pe linia destinului său istoric: luptă împotriva ateismului bolșevic nimicitor de cultură și civilizație creștină și contribuie — indirect sau direct — la reîncreștinarea pravoslavniciei Rusii. Și atunci concluzia care se impune în mod firesc și logic este aceasta: *Neamul nostru — chiar dacă suferă și sângerează momentan — merge spre biruință și spre viață istorică*. Pentru că știe ce atitudine să ia în fața istoriei.

Rămâne deci, pentru fiecare fiu al neamului datoria morală și națională de a se integra — potrivite chemării și puterilor sale — în această muncă, trudă și jertfă creatoare de strălucită istorie românească.

Preot Dr. CORNELIU SÂRBU

C. preoți să stea în fruntea mișcării

Oastea Domnului

## Chestiuni omiletice<sup>1</sup>

de Preot Ioan Oprea

VII

### Isvoare bisericesti

Sf. Liturghie. — Cărțile de ritual. — Operele sf. Părinți. — Hotărârile sinoadelor ecumenice și particulare. — Știința teologică. — Literatura ascetică. — Haghiografia. — Literatura predicatorială a vremilor. — Mărturisirea ortodoxă

Alături de sf. Scriptură, care este izvorul principal al predicii, predicatorul se alimentează și din alte isvoare externe, în primul rând din isvoarele bisericesti. Aceste isvoare sunt cele mai autorizate după sf. Scriptură și ele contribuie în largă măsură la desăvârșita lucrare a predicii. Dintre aceste isvoare, pe primul plan trebuie pusă dumnezeiasca slujbă a Liturghiei.

La dreptul vorbind predica este indisolubil legată de sf. Liturghie, din care face parte integrantă. Căci este mediul cel mai firesc de dezvoltare a predicii, după cum predica însăși este încununarea cultului. De aceea, între cult și predică trebuie să fie o comunicare vie. Predica trebuie să se afle în deplină armonie cu duhul liturgic, să fie țesută din aceleași fire din care este țesută și sf. Liturghie, să crească din misterul liturgic cum crește floarea Libanului din tulpina ei augustă.

Acest lucru este mult înlesnit de faptul că între sf. Liturghie și sf. Scriptură sunt legături interne, sunt corespondențe de semnificație și puteri harice, care fac ca cele două isvoare să se contopească în esență în același unic izvor al harului divin. Aceleași adevăruri și aceleași lucrări pe care sf. Scriptură ni le prezintă epic, sf. Liturghie le traduce în limbaj simbolic, le patentează în acțiuni, le dramatizează. „Sf. Liturghie, zice scriitorul creștin Gala Galaction, este actualizarea dumnezeiești drame a răscumpărării noastre, prin sacrificiul de pe Golgota. Sf. Liturghie este chiar acest sacrificiu de pe Golgota într'un chip covârșitor pentru simțurile noastre și impenetrabil pentru mintea noastră... În sf. Liturghie avem însuși sacrificiul de pe Golgota și pe Iisus Hristos întreg, Dumnezeu și om".

<sup>1</sup> Vezi Nr. 34—42 din 1942.

## FOIȘOARA

NICOLAE CABASILĂ

## Despre viața în Hristos

### CARTEA I

Viața în Hristos se dobândește prin sfintele Taine

Viața în Hristos începe și se dezvoltă în viața pământească însă desăvârșirea ei se atinge abia când ajungem în cea viitoare. De fapt nici viața de aici, nici cea de dincolo, nu pot da, una fără cealaltă, fericire deplină sufletească omenească. Căci pe deoparte, întunecul necunoașterii omenești și stricăciunea lumii acesteia nu ne lasă să moștenim aici pe pământ nesricăciunea — lucru pentru sfântul Pavel mai bucuros voia să se despartă de trup și de viața aceasta spre a se uni cu Hristos, căci zicea că e mult mai bine a fi împreună cu El (Filipeni I, 23), — iar pe de altă, viața viitoare n'ar aduce nici o fericire pentru aceia cari, ajunși dincolo, n'ar fi dus cu ei puterea și simțul de a o gusta, căci ar rămânea într-o stare în care domnește doar chinul și moartea. Și e firesc lucru, căci după cum, aici pe pământ, lumina și raza soarelui se fac simțite abia pe îndelete, (pentru că nu ochiul le produce din sine), tot așa dincolo sufletul n'ar putea gusta buna mireasmă a Duhului atotcuprinzător, dacă n'ar fi dus de aici, din lumea aceasta puterea de a o mirosi. Căci dacă cu ajutorul sfințelor taine pot comunica cu însuși Fiul lui Dumnezeu acela care îl iubesc și aud dela El aceeași învățătură pe care l-o dăduse Lui Tatăl, apoi nu e mai puțin adevărat că, pentru acești prieteni să o poată înțelege, trebuie să-și fi dobândit urechi înțelești, de pe pământ. Doar nu vei avea de gând ca abia după ce treci în cealaltă lume să te împretinești și să înțelegi lucrurile duhovnicești sau să-ți gătești haină de nuntă și alte lucruri trebuitoare nunții la care ești chemat,

ci viața de dincoace trebuie să-ți fie lucrătoria (atelierul) tuturor acelor. Cei cari n'au făcut acest lucru înaintea plecării din lumea aceasta, unii ca aceia n'au nici o legătură cu viața vecinică: mărturie sunt cele cinci fecioare nebune și bărbatul chemat la nuntă, ca unii cari nu și-au mai putut câștiga nici untelemn în candelă, nici haină de nuntă.

Așa dar, omul lăuntric, omul cel nou, cel zidit după chipul lui Dumnezeu trebuie prin durere să se nască în lumea aceasta, iar după ce a prins formă deplină, se naște așa zicând a doua oră pentru cealaltă lume, desăvârșită și nevătășită. Căci, după cum copilul trăiește în pântecul mamei sale la întunec și plin, pregătindu-se astfel după legile firii pentru viața plină de lumină a minții lui normale da aici de pe pământ, tot așa stau lucrurile și în cele duhovnicești.

Intr'adevăr, acest lucru îl avea în vedere sfântul apostol Pavel când scrie Galatenilor: „Fiii mei, pentru voi rabd din nou chinurile facerii, până ce înfățișat chipul lui Hristos se va împlini în voi". Numai cât copiii n'ajung în pântecul mamei lor nicidecum măcar la simțământul și la conștiința că trăesc, câtă vreme creștinul are în decursul vieții lui pământești destule arătări din cea de dincolo. Explicația zace în faptul că adevărata viață și pentru făt nu este aceea din întunecul pântecului mamei, ci îl așteaptă și pe el alta viitoare. Doar acolo în pântec încă nu s'a revărsat asupra lui nici o rază de lumină și n'a primit nici un semn că ar mai fi și o altă viață. Omul mare, creștinul, vede dimpotrivă altceva, și anume, că viața viitoare s'a revărsat și s'a amestecat întru totul prin cea prezentă, iar Soarele mării ne-a răsărit și nouă cu imbelșugare; mireasma cerului s'a vărsat peste finuturile pline de miros greu în care trăim, iar spre mâncare ni s'a dat chiar pîinea îngerilor. Iată pentru ce Sfinții li s'a dat încă de aici de pe pământ nu numai să se gătească și să-și orânduiească traiul pentru viața cea adevărată, ci să și trăiască după ea și să o realizeze încă de aici. Căci scrie sf. Pavel, într'un loc, lui Timotei: „Cucerește viața vecinică" (Tim. VI, 12), iar în alt loc zice despre sine: „De acum nu mai trăesc eu, ci Hristos trăește în

întru mine" (Galateni II, 20). La fel zice și sf. Ignatie Purtătorul de Dumnezeu: „Apă vie fășnește din mine, zicându-mi: Grăbește-te mai tute spre Tatăl" (Ep. c. Rom. cap. V.). E plină, de altfel, întreagă sf. Scriptură de astfel de rostiri. Ce altceva trebuie să înțelegem prin cuvintele, în care Dumnezeu, viața lumii, ne făgăduiește însuși însoțirea Sa până în sfârșit: „Iată, eu cu voi sunt în toate zilele până la sfârșitul veacului" (Mat. XXVIII, 20)? Căci Domnul nostru Iisus Hristos nu s'a mulțumit cu aceea să împrăștie sămânța vieții pe pământ (Luca VIII, 5), pentru că imediat după aceea să se retragă, lăsând oamenilor grija de a supraveghea creșterea ei, nici n'a aprins foc (Luca XII, 49), pe care să-l lase în seama oamenilor să-l sporească, și în sfârșit nici n'a adus sabie (Matei X, 34), ca s'o predea oamenilor să taie în fărâdelegi. Nu, ci însuși Dumnezeu este cu noi, după cuvântul Apostolului: „Dumnezeu este cel ce lucrează în voi, El vă face să vreți și să săvârșiți un lucru" (Filipeni II, 13), așa încât El însuși aprinde focul și-l pune undă e lipsă, după cum tot El însuși este cel ce mănăște sabia. Ca să nu mai lungim vorba doar nu se va sumești securea față de cel o ridică (Isaia X, 15). Tot așa nici unul dintre noi nu va putea săvârși vreun bine dacă n'ar fi ajutat de Bunătatea cea desăvârșită. Dar nu numai atât. Domnul n'a făgăduit creștinilor numai să le stea într'ajutor, ci le-a făgăduit și mai mult: că-și face sălaș în lăuntrul lor. Și încă lce spun? Când vorbește despre unirea noastră cu Dumnezeu, sf. Pavel zice că atâtea ne va covârși dragostea Lui, încât vom deveni împreună cu El un singur Duh: „Cel ce se lipește de Domnul, un Duh este cu El" (I Cor. VI, 17), iar în alt loc zice: „Ca să fiți un trup și un Duh, precum ați și fost chemați" (Efes. IV, 4). Căci pe cât e de negrăită bunătatea lui Dumnezeu față de noi și cu cât covârșește dragostea Lui față de noi, încât amuștește și limba a o mai grăi — „dragostea lui Dumnezeu, care covârșește toată mintea" (Filip. IV, 7) — tot pe atâtea este de neîntrecută și neajunsă unirea duhovnicească a credincioșilor cu Dumnezeu, încât mintea nu poate născoci nimic ca să se poată asemăna cu ea. De aceea și sfânta Scriptură a trebuit să caute o mulțime de icoane care să lă-



Deci predica pentru a se integra perfect în ritmul divin al sf. Liturghiei, trebuie să fie o pășire transfigurată de luminile cerești ale adevărului propovăduit, de viziunea cutremurătoare a sacrificiului pas-căi, de prezența vie, reală a supremului nostru Dascăl și Răscumpărător. Aici stă toată marea, dar și toată răspunderea și imensa dificultate a predicii liturgice.

Sf. Liturghie nu impune numai duh și principii generale de orientare, ci este și izvor pozitiv al predicii. Fiecare cuvânt, fiecare simbol, fiecare gest liturgic sunt susceptibile de interpretare, de expunere sau de dezvoltare în cadrul unei predici. Explicarea cultului divin și a simbolurilor sub care stau ascunse atâtea taine înțelesuri mântuitoare, de pildă, ar contribui într-un mod foarte eficient la dispariția analfabetismului religios de care vorbeam mai înainte. Dându-și seama că în sf. Liturghie noi avem puțină de „a rămănea în Hristos” și de a face ca Hristos „să rămână” în noi, în mod mistic dar absolut real, ascultătorii înfiorați s'ar împărtași mai din plin din harul și înțelepciunea pe care Etern-Biruitorul Crucificat îl revarsă și peste buni, și peste răi.

Un alt izvor bisericesc al predicii sunt cărțile de ritual în care sunt cuprinse diferite slujbe și rugăciuni alcătuite de Biserică pentru folosul sufletesc al credincioșilor. În ele aflăm un minunat izvor de inspirație predicatorială. Într-adevăr, ce predici minunate nu aflăm în cărțile noastre de ritual, care așteaptă doar să fie observate, scoase la iveală și dezvoltate. Cât de mișcător răsună, pentru inima omului, cântările înmormântării, de pildă: „Cu adevărat deșertăciune sunt toate și viața aceasta este umbră și vis...” Sau la rândul său al șimlei celei mici cât de adevărat și sgușduitor de sincer răsună cuvintele „Brațele părințești grăbește a le deschide mie, că curvește am cheltuit viața mea. Spre bogăția cea necheltuită a îndurării Tale, căutând acum, Mântuitorule, inima mea cea săracă nu o trece cu vederea. Că Tie, Domne, întru umilintă strig: Păcătuim-am Părinte la cer și înaintea Ta!”

Cel ce caută în acest tezaur va afla bogății care îi vor cuceri inima. Dar cărțile de ritual sunt și un izvor al elocuțiunii bisericești. Graul cel mai potrivit al predicii este graul cărților de ritual. Astfel,

predicatorul nu numai că este înțeles, dar nici nu rupe firul atmosferei liturgice, căci vorbirea lui se împletește cu restul slujbei și se dezvoltă în armonie cu ea. De aceea și sfântul Mitropolitul Partenie pe preoții moldoveni al secolului trecut ca „Vorbirea să fie simplă și, pe cât se poate, imprumutată din cărțile noastre de ritual”.

Un alt izvor al predicii sunt scrierile sf. Părinți, care au trăit în cea mai înfloritoare epocă a propovăduirii creștine. Atunci au luminat ca niște lăcăruri nepletritori sf. Atanasie cel Mare, sf. Vasile cel Mare, sf. Grigorie de Nisa, sf. Ambrozio de Mediolan, sf. Ciprian, Fer. Augustin, Fer. Ieronim și mai ales neîntrecutul cuvântător al tuturor veacurilor, sf. Ioan Gură de Aur. În omiliile lor, în prediciile lor, în tratatele lor exegetice, poetice, dogmatice și chiar în epistolele lor aflăm învățătură de mare însemnatate pentru înțelegerea adevărată a adevărului creștin. Dar mai presus de toate din operele sf. Părinți învățăm cum să predicăm pentru a păstra nestinse duhul și puterea harică a cuvântului lui Dumnezeu.

Hotărârile oficiale ale sinoadelor ecumenice și particulare sunt iarăși un izvor al predicii. Ele cuprind prețioase lămuriri în chestiuni de doctrină, morală și cult, aducând precizări în ansamblul învățăturii creștine, de care o predică ce se vrea bine întocmită nu se poate lipsi la nevoie.

Tot un izvor al predicii îl formează știința teologică, din care face parte însăși disciplina care se ocupă cu normele alcătuirii unei predici: omiletica. Teologia este arsenalul în care se prepară „armele” și „munițiile” luptei celei bune a propovăduirii. Exegeza ne înlesnește de pildă înțelegerea mai aprofundată a textului biblic; morală ne face cunoscute virtuțile și viciile, datorile și scăderile sufletului omenească; apologetica ne procură argumente pentru apărarea adevărilor religioase, etc. De toate se folosește un predicator iscusit, fără a se lăsa însă cuprins de nici una din ele în mod exclusiv.

Alt izvor al predicii este literatura ascetică. Această literatură ne descoperă diferite metode de desăvârșire creștină. Ea ajută pe predicator să indice ascultătorilor săi metodele practice în lupta cu păcatul și cu slăbiciunile firii. Astfel, vorbind despre metoda generală a desăvârșirii morale, scriitorul ascetic Nicodim Aghio-

ritul, în al său „Războiul nevăzută” preconizează patru căi: 1) Să nu te încrezi niciodată în tine însuși; 2) Să te încrezi totdeauna în puterea și ajutorul lui Dumnezeu; 3) Să lupți totdeauna; 4) Să te rogi.

Nu de mai puțin folos ne sunt viețile Sfinților. În ele aflăm exemplele cele mai vii și mai durabile de virtute și sacrificiu creștin. La sfinți vom apela ca la niște oameni care au experiat porunca desăvârșirii creștine, care au verificat-o și au confirmat-o ca pe o normă posibilă și perfect valabilă a existenței omenești, prin viața și prin sângelui lor. Ei vor sta în fața ascultătorilor noștri, ca niște mărturie cu neputință de infirmat, cum că se poate trăi după cuvântul lui Dumnezeu. De aceea vorbind despre dumnezeescul Pavel, sf. Ioan Gură de Aur zice: „Ce este omul, cât de mare este noblețea firii noastre și de câte virtuți mari este capabilă această făptură, omul, nimeni nu e arătat mai bine decât Apostolul Pavel. El acum stă de față cu glas mare, spre a răpune pe toți părașii firii, spre a apăra pe Plămăditorul firii și spre noi, spre a ne încuraja la fapta bună, spre a astupa gura clevetitorilor cari mincinos propovăduiesc că firea omenească este cu totul incapabilă de bine. Pavel n'a primit o altă natură decât noi, nu a dobândit alt suflet, nu a locuit în altă lume, și cu toate acestea a întrecut cu mult pe ceilalți oameni”.

Viețile sfinților cuprind o mare putere tonică pentru conștiințele adormite ale creștinilor de azi. Ele au darul de a trezi și de a entuziasma pe oameni pentru o viață nouă, mai vie și mai apropiată de Căpetenia și Desăvârșirea noastră de Iisus Hristos. De aceea credem că utilizarea lor nu poate fi decât cel mai real folos unui predicator conștient.

Literatura predicatorială a tuturor vremilor iarăși este un izvor important al predicii, atât prin materialul pe care-l pune la dispoziție, cât și prin prețioasele idei și mijloace omiletice pe care ni le sugerează. Astfel, dela sf. Ioan Gură de Aur învățăm predica emoționantă, transformatoare, dela sf. Vasile cel Mare claritate, energie, precizie, dela Fer. Augustin predica sobră, calculată, silogistică, dela Ilie Minier sublimitatea ideilor, arta de a mișca inimile și violența stilului, dela Bossuet originalitatea concepției și a for-

## INFORMAȚIUNI

**Delegat.** Dl secretar general al cultelor, prof. Aurel Popa, a fost delegat ca președinte al comisiei de propuneri pentru numirile, înaintările, și transferările personalului subsecretariatului de culte și arte.

**Pentru femei sărace.** Reuniunea femeilor române din Sibiu, condusă de dna Ersilia Vătășanu, a trimis, — în loc de cunună de flori cu prilejul trist al morții regretatei preotese Victoria Boiu, — suma de *una mie lei* Consiliului parohial dela biserica suburbiului Iosefin, pentru a fi distribuită la câteva femei sărace din parohie.

— Ostașii români au trimis 150.000 de țigări camarazilor finlandezi cari luptă pentru același crez și cu același eroism împotriva bolșevicilor.

**Director.** În ministerul de culte a fost numit director, pe data de 1 Februar 1943, P. C. Sa Econom *Constantin Moisiu*, fost consilier patriarhal.

**Catedrală în Odesa.** I. P. S. mitropolit *Visarion* al Transnistriei a pus în discuție chestiunea ridicării unei catedrale ortodoxe în Odesa. Pentru înfăptuirea acestui plan, I. P. S. Sa s'a adresat guvernământului din Transnistria și primăriei municipiului Odesa.

mei, precum și îndemânarea de a prezenta interesant și cele mai neînsemnate lucruri, dela Bourdaloue logica sigură și voiciumea în acțiune, dela Mossillon agerimea descrierii viciului și a obiecțiunilor și scușelor pe care le aduce sufletul când calcă legea morală, etc. (Il. Teodorescu).

Iată-ne ajunși la granița izvoarelor bisericești. Cel din urmă este cartea simbolică cea mai răspândită „Mărturisirea ortodoxă”. Ea cuprinde pe scurt întreaga învățătură mântuitoare a Bisericii. Cuprinde tot ce suntem dator să credem, să iubim și să nădăjduim. Este deci izvor și normă a vieții creștine, de care trebuie să ținem seama la fiecare pas predicatorul.

Cu acest izvor însă seria izvoarelor nu s'a terminat. Mai sunt și altele, tot atât de bogate. Despre ele vom vorbi îndată.

murească marea taină a acestei uniri neînțelese, deoarece într-una singură e limpede că nu se poate cuprinde un așa mare adevăr. Așa, a fost asemănată uneori cu un mire care intră într-o cămară, alteleori cu o vișă de vie, pe a cărei tulpină se razimă mlădițele, alteleori iar cu o nuntă plină de taină și, în sfârșit, altădată cu unirea ce există între mădulare și între cap — dar nici una din aceste icoane nu lămuresc deplin unirea duhovnicească a omului cu Dumnezeu, căci toate se dovedesc neputincioase în a arăta adâncimea acestei taine.

De fapt, orice prietenie duce în chip silit la o unire oarecare; dar dragostea lui Dumnezeu cu ce s'ar putea asemăna? Se pare că unirea și legătura dintre soți pe deoparte, ca și armonia ascultării mădulărilor de cap, pe de alta, ar lămurii deajuns această unire tainică. Totuși, și aceste icoane sunt slab grăitoare și rămân departe de ceea ce ar trebui să exprime. Așa, când e vorba de căsătorie, legătura ce o fac cei doi soți nu-i poate uni în așa fel încât să nu mai trăiască separat și să nu fie decât un singur suflet, cum se întâmplă cu unirea dintre Hristos și Biserică. De aceea, când dumnezeescul Apostol al neamurilor vorbea despre căsătorie, zicând „taina aceasta mare este”, a trebuit să adauge imediat: „Iar eu zic despre Hristos și Biserică” (Efes. V, 32), vrând prin aceasta să învedereze că nu atât unirea celor doi soți este plină de taină, cât mai ales desăvârșita unire dintre Hristos și Biserică. Și mădulările unui trup e drept că sunt unite cu capul, (doar prin această unire și trăiesc, căci în clipa în care această legătură s'ar strica, mădulările ar pieri), cu toate acestea, mădulările credincioșilor pare că și ele se leagă mai strâns de Domnul Hristos decât de capul lor firesc; mai mult viază prin Fiul Domnului, decât prin buna potrivire în care trăiește capul cu trunchiul omenească. Și aceasta se vede foarte lămurit din pilduitoarea viață a fericților Mucenici, cari mai curând se bucurau să li se taie capul decât să se deslipească de Hristos, ba răbdau chiar cu plăcere să li se taie și cap și mădulări, dar nu scoteau o singură vorbă ca să renege pe Fiul Tatălui ceresc. Iată un adevăr foarte straniu. Cum de te poți uni cu altceva mai strâns decât

cu tine însuși? Și totuși e posibil, deoarece unirea tainică dintre Hristos și Biserică e mai deplină și decât aceea dintre cap și mădulări, din clipa în care Sfinții, pe lângă că dobândesc o desăvârșită înălțare și mădulările lor, se leagă mai cu putere de firea Mântuitorului decât de însăși viața lor. Sfinților li-e mai drag de Mântuitorul decât de ei înșiși, după cum mărturisește sfântul Pavel, care mai curând dorește să fie el însuși anathema dela Hristos, numai să știe că dobândește înfăptuirea lui Iudeilor și că s'ar preamări prin aceasta numele lui Dumnezeu (Rom. IX, 3). Dacă și o dragoste omenească se poate ridica până la așa înălțime, apoi cine ar fi în stare să măsoare puterea dragostei dumnezeiești? Dacă și omul stricat de păcate e în stare a săvârși fapte de o așa de mare recunoștință față de Dumnezeu, ce va trebui să zicem atunci de puterea de a face bine a însăși Bunătății intrupate? Și atunci, fiindcă dragostea dumnezească este negrăit mai presus decât cea omenească, urmează că și unirea dintre dragostea cea aprinsă a lui Dumnezeu, pe deoparte, și sufletul omului, pe de alta, va întrece puterea de înțelegere a omului în așa măsură, încât este cu neputință s'o înțelegem în cuvinte.

Dar să folosim și altă icoană pentru a lămurii această unire dintre Dumnezeu și sufletul omenească.

De multe lucruri are lipsă trupul omenească spre a se susține în această viață: de aer, de lumină, de hrană, de îmbrăcăminte. Toate acestea înțrețin în chip firesc trupul și mădulările lui. El bine, niciodată nu avem lipsă în același timp chiar de toate aceste lucruri, ci de unele ne folosim acum, de altele altădată, după cerințele clipei și ale împrejurărilor. Căci haina mi-e de lipsă spre îmbrăcare, iar nu spre hrană; pentru a ne stămpăra foamea, îi dăm mâncare. În același fel în care nici lumina nu ni se dă ca să o respirăm, tot astfel nici aerul nu se poate transforma într-o rază de soare. Nici de simțuri și nici de mădulări nu se folosește omul în fiecare clipă, căci dacă-i vorba să ascultăm ceva, doar nu vom cere ajutorul ochilor și al mâinilor. Așisderea, degetele palmei neajută să pipăim, dar nu să gustăm, să auzim ori să vedem, căci astfel de trebuințe le împlinesc alte puteri ale sufletului.

Când avem însă în vedere viața sufletească a celor ce viețuiesc întru Domnul, apoi atunci aflăm că acestora Dumnezeu le vine totdeauna într-ajutor, le împlinește orice lipsă, este pentru ei totul și nici nu rabdă măcar să-și întoarcă privirea sau dorul în altă parte decât spre bună-tatea Lui. Căci nu există trebuință omenească pe care Domnul să n'o îplinească creștinului; El îi dă viață, îl crește, îl hrănește. El este lumina și suflarea lui, El îi deschide ochii, îi luminează și dă puterea să-l vadă și pe El, Domnul. El e și hrănitul și hrana sufletului nostru; El e cel ce ne dă pâinea vieții, pâine care nu-i altceva decât însăși bună-tatea Lui; viață este pentru cei ce trăiesc, mireasmă pentru cei ce respiră, îmbrăcăminte pentru cei goi. Și nu numai că sufletul nostru merge spre El, dar tot El ne arată și drumul, ca unul care ne este și lăcaș de petrecere aici pe pământ, dar în același timp și jintă a călătoriei noastre prin lume. Noi suntem mădulările, El ni-e capul. De trebuie să luptăm și El luptă împreună cu noi; de ne luăm la întrecere, El ne stă arbitru; de câștigăm, El se face coroana noastră de lauri. Pe toți din toate părțile ne-adună spre El și nu rabdă să ne mai depărtăm nici cu gândul dela El, necum să mai îndrăgim pe altcineva decât pe El. Ori încotro ne-am purta dorințele, El ne întâmpină și ni le împlinește; ori într-o parte, ori într-alta, ori de înțre, ori de ieșim, tot în mâna Lui cădem. „De mă voiui sul la cer, Tu acolo ești; de mă voiui pogori la Iad, Tu de față ești; de mi-ăș lua aripi și-ăș sbura pe zori până la marginile mării și-acolo mâna ta mă va povăzui și mă va sprijini dreapta Ta” (Psalm CXXXVIII, 8—10) zice Psalmistul. Căci Domnul atrage la sine pe toți și unește cu El tot sufletul omenească printr-o silă prea dulce și printr-o tiranie scădată în cea mai desăvârșită iubire de oameni. Imi închipui că o astfel de silă a fost și aceea cu care îndemna pe sluga Sa ca să umple casa cu cei chemați la nuntă: „Silește-i să între, ca să-mi fie plină sala de nuntă” (Luca XIV, 23).

Va să zică așa stau lucrurile.

Traducere din grecește  
Preot T. Bodogae